

COMPETENTIEPROFIEL EXAMINATOR

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

Competentieprofiel

Inhoudsopgave

<u>1.</u>	<u>Inleiding</u>	3
<u>2.</u>	<u>Competentieprofiel examiner</u>	4
	<u>Beroepsbeschrijving</u>	5
	<u>Beschrijving kerntaak</u>	7
	<u>Overzicht competenties</u>	8

1. Inleiding

Leeswijzer

Het competentieprofiel in dit document beschrijft de rol, kerntaken, competenties en bijbehorende succescriteria voor de examiner. Bij het lezen van dit competentieprofiel is het van belang rekening te houden met de volgende aandachtspunten:

- Het competentieprofiel schetst voor de examiner een ideaalbeeld en is een groeimodel.

Het competentieprofiel bestaat uit de volgende onderdelen:

- colofon;
- beroepsbeschrijving: hierin wordt de rol van de examiner beschreven aan de hand van een aantal onderwerpen: beroepscontext/werkzaamheden, rol en verantwoordelijkheden, complexiteit en typerende beroepshouding;
- beschrijving kerntaken: kerntaken geven de essentie aan van wat een examiner doet. Een kerntaak wordt beschreven aan de hand van de volgende aspecten: proces, rol en verantwoordelijkheden, complexiteit, betrokkenen, (hulp)middelen, kwaliteit van proces en resultaat en keuzes en dilemma's;
- overzicht competenties: een competentie is een samenhangende set van kennis, vaardigheden, attituden en persoonskenmerken die nodig is voor het adequaat handelen in een bepaalde (beroeps)situatie. De competenties worden beschreven aan de hand van succescriteria in termen van gedrag, waaraan te zien is of de beroepsbeoefenaar de competenties beheerst.

2. Competentieprofiel Examinator

Colofon

Colofon	
Datum:	December 2017
Ontwikkeld door:	NBA
In opdracht van:	Raad voor de praktijkopleidingen
Verantwoording:	Vastgesteld door: Raad voor de Praktijkopleidingen Op: 12 december 2017 Te: Amsterdam
Bronmaterialen	<ol style="list-style-type: none">1. gesprekken met examinatoren;2. informatiegidsen praktijkopleiding NBA;3. eindtermen voor de theoretische opleidingen en de praktijkopleidingen van de Commissie Eindtermen Accountantsopleidingen (CEA);4. Verordening op de Praktijkopleidingen AA/RA;5. Nadere Voorschriften op de praktijkopleidingen AA/RA;6. Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA);7. examenwijzers Praktijkopleidingen (delen 1 t/m 3);8. website: www.nba.nl

Beroepsbeschrijving

Beroepsbeschrijving	
Beroepscontext/ Werkzaamheden	<p>De werkzaamheden van de examinator worden uitgevoerd binnen de kaders van de wet- en regelgeving die van toepassing is op de praktijkopleidingen van de NBA.</p> <p>De examens ter afsluiting van de praktijkopleiding¹ vinden plaats onder verantwoordelijkheid van de Raad voor de Praktijkopleidingen (Raad). De exameneisen voor de examens 'oude stijl' en 'nieuwe stijl' (= geïntegreerd slotexamen) zijn op hoofdlijnen vastgelegd in de Verordening op de Praktijkopleidingen AA/RA en in de Nadere Voorschriften op de Praktijkopleidingen AA/RA. Deze exameneisen zijn nader uitgewerkt in de informatiegidsen voor de praktijkopleidingen AA, MKB, Assurance en RA en de Examenwijzers (delen 1 t/m 3). De Raad houdt toezicht op het functioneren van de examinatoren en leidt hen – indien gewenst en / of noodzakelijk – op.</p> <p>De examinator is accountant, werkzaam in een relevante accountantsomgeving en/of werkzaam in het accountancy-onderwijs.</p> <p>De belangrijkste taak van de examinator is het afnemen van het praktijkexamen waarin de kandidaat wordt getoetst op zijn vaardigheid in de praktijk.</p> <p>Zijn werkzaamheden bestaan uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het signaleren van de examenwaardigheid van de kandidaat op basis van het door de kandidaat samengestelde portfolio; • het afnemen van het mondeling examen. <p>De examinator neemt een examen af samen met een collega-examinator met wie hij voor een bepaalde examenronde een koppel vormt. Deze koppels rouleren, zodat men van elkaar leert en er een gedeelde norm ontstaat voor de wijze waarop het examen moet worden afgenomen. Het koppel examinatoren bestaat steeds uit een accountant die werkzaam is in een relevante accountantspraktijk en een accountant die (tevens) als parttime of fulltime docent betrokken is bij het theoretische accountancy-onderwijs.</p> <p>Het is niet toegestaan om een koppel te vormen van twee examinatoren die beide verbonden zijn aan dezelfde accountants- en/of onderwijsorganisatie.</p> <p>De examinator neemt met enige routine en enige frequentie (minimaal drie examenrondes per jaar) het examen af. Hierdoor ontwikkelt de examinator een referentiekader met voldoende vergelijkingsmateriaal. Dit is wenselijk om de kwaliteit van de examens op peil te houden.</p>
Rol en verantwoordelijkheden	<p>De examinator vervult de rol van kwaliteitsbewaker en poortwachter. Het is zijn verantwoordelijkheid om vast te stellen of de kandidaat heeft voldaan aan de CEA-eindtermen, functioneert op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar en door de NBA als AA of RA in het accountantsregister ingeschreven kan worden.</p> <p>De examinator is verantwoordelijk voor het actueel houden van zijn kennis van de praktijkopleiding en zijn vakkennis. In het kader van de aanstellings- en herbenoemingsprocedure geeft de kandidaat-examinator</p>

¹ In dit document verder genoemd: examen, praktijkexamen of mondeling examen.

	met behulp van een self-assessment schriftelijk gemotiveerd aan waarom hij voldoet aan het competentieprofiel voor examinatoren.
Complexiteit²	<p>De examiner moet zich in korte tijd een goed beeld kunnen vormen van het niveau van de kandidaat. Van hem wordt verwacht dat hij op basis van het portfolio³ en het mondeling examen kan beoordelen of de kandidaat voldoet aan de eisen. De kandidaat wordt op vier aspecten beoordeeld:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. het kunnen toepassen van de theoretische kennis (waaronder de wet- en regelgeving, zoals de fundamentele beginselen uit de VGBA) in de beroepspraktijk; 2. het kunnen toepassen van communicatieve vaardigheden in relatie tot de beschreven opdrachten uit het portfolio van de trainee; 3. in staat zijn een koppeling te maken tussen de actuele ontwikkelingen in het accountantsberoep en de weerslag daarvan op de beroepspraktijk van de trainee. <p>Van hem wordt verwacht dat hij voorafgaand aan het examen het hele portfolio van de trainee doorneemt en op een evenwichtige wijze de casuïstiek uit het portfolio aan de orde stelt.</p> <p>Hiervoor moet hij met een 'helikopterview' de vaardigheden van de kandidaat kunnen beoordelen. In het mondeling examen moet hij de kandidaat kritisch kunnen bevragen en doorvragen. Hiervoor is het essentieel dat hij beschikt over actuele (theoretische) kennis op de relevante vakgebieden. De examiner moet verschillende gesprekstechnieken kunnen toepassen.</p>
Typerende beroepshouding	<p>Voor een professionele taakuitoefening beschikt de examiner over de volgende persoonskenmerken, vaardigheden en houdingsaspecten:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. professioneel kritische instelling; 2. vaktechnische kennis en inzicht; 3. helikopterview; 4. analytisch; 5. sociaal-communicatief; 6. objectief; 7. affiniteit met het onderwijs en/of de praktijkopleiding; 8. didactisch onderlegd.

² De complexiteit van beroepshandelingen wordt bepaald door de aard en inhoud van het werk zoals diversiteit van werkzaamheden of het uitvoeren van werkzaamheden waarvoor standaardwerkwijzen gelden, de context waarin het werk wordt gedaan en de keuzes en dilemma's waarvoor de beroepsbeoefenaar tijdens de uitoefening van de kerntaken uit het beroep al dan niet wordt geplaagd (Bron: Protocol beroepsprofielonderzoek, Colo).

³ Met 'portfolio' wordt ook het praktijkopleidingsdossier / het dossier bedoeld. Van het referaat, bestaande uit de schriftelijke casusbeschrijving en de presentatie, maken de casusbeschrijving en de beoordeling van de presentatie onderdeel uit van het portfolio.

Beschrijving kerntaak

Kerntaak 1 Praktijkexamen afnemen
Proces
<p>Het praktijkexamen wordt afgenomen door twee examinatoren. De ene examinator wordt aangesteld als eerste examinator, de andere examinator wordt aangesteld als tweede examinator. Wanneer beide examinatoren het niet met elkaar eens zijn, heeft de tweede examinator de doorslaggevende stem. De tweede examinator zorgt er tevens voor dat de protocollen op een correcte wijze bij de NBA terecht komen. Wie optreedt als eerste examinator en wie optreedt als tweede examinator, wordt per examenronde steeds opnieuw door de NBA bepaald.</p> <p>De examinatoren nemen samen het mondeling examen af bij de kandidaat en zij vullen na afloop van het examen samen het protocol in.</p> <p>Nadat de examinator door de Raad is uitgenodigd om te examineren en toegang heeft tot de elektronische leeromgeving van de NBA, verdiept hij zich in het portfolio van de kandidaat om diens examenwaardigheid te beoordelen. Om te achterhalen of de kandidaat voldoet aan de gestelde eisen, neemt hij het portfolio kritisch door.</p> <p>Hij gaat na hoe de kandidaat is omgegaan met dilemma's in voorkomende complexe situaties. Hij beoordeelt of de kandidaat beschikt over een professioneel-kritische instelling en of hij in staat is de relevante regelgeving toe te passen in de praktijk.</p> <p>De examinator vormt zich een beeld van de kandidaat en beoordeelt of deze voldoet aan de voorwaarden en het gevraagde niveau. In het geval hij de kandidaat een onvoldoende geeft na het examen, motiveert hij zijn advies richting de Raad voor de Praktijkopleiding.</p> <p>Nadat hij de kandidaat examenwaardig heeft verklaard, bereidt hij zich voor op het examen. Hij stemt de insteek van het examen af met zijn collega-examinator. Tijdens het examen bevroegt hij, samen met de collega-examinator, de kandidaat over de cases die beschreven zijn in de rapportages die opgenomen zijn in het portfolio van de kandidaat. Hij vormt zich een goed beeld van de mate waarin de kandidaat beschikt over theoretische kennis en kennis van actuele ontwikkelingen in het accountantsberoep (regelgeving en actuele ontwikkelingen). Daarnaast probeert hij in het gesprek te achterhalen in hoeverre de kandidaat beschikt over voldoende communicatieve vaardigheden en een juiste beroepshouding. Hij overlegt met zijn collega-examinator over het gesprek en komt samen met hem tot een oordeel.</p> <p>Hij informeert de kandidaat over de uitslag en beargumenteert het oordeel. Tot slot vult hij het Protocol mondeling examen Praktijkopleiding RA / AA in.</p>
Rol en verantwoordelijkheden
Zie beroepsbeschrijving.
Complexiteit
Zie beroepsbeschrijving.
Kwaliteit van proces en resultaat
De kandidaat is objectief en onderbouwd beoordeeld.
Keuzes en dilemma's
<ol style="list-style-type: none">1. Het portfolio wel of niet in nog meer detail doornemen.2. Wel of niet doorvragen op specifieke onderdelen tijdens het examen.3. Goedkeuren versus afkeuren van de examenwaardigheid wanneer er enige twijfel bestaat.4. Verschil van mening met betrekking tot de beoordeling ten opzichte van de mede-examinator.

Overzicht competenties

1. Competentie	Examenwaardigheid beoordelen
Omschrijving	De examiner is in staat om op adequate wijze, op basis van het portfolio, vast te stellen of aan de voorwaarden voor deelname aan het examen wordt voldaan en is in staat om het portfolio te beoordelen op examenwaardigheid.
Succescriteria	
proces	<ol style="list-style-type: none"> 1. toont de vaardigheid om het hele portfolio efficiënt en kritisch door te nemen; 2. leest aandachtig de beoordelingen van de beoordelaar(-s); 3. let op de professioneel-kritische instelling; 4. toont vakkenis, controleert of de juiste wet- en regelgeving correct en onderbouwd is toegepast; 5. vormt zich een totaalbeeld van de (ontwikkeling van de) kandidaat; 6. beoordeelt, a.d.h.v. de instructies en beoordelingscriteria van de Raad, objectief de deskundigheid, communicatieve vaardigheden en beroepshouding van de kandidaat; 7. de examiner kiest de juiste balans tussen het handhaven van eigen standpunt en anderzijds openstaan voor de juiste argumenten, kan zich laten overtuigen; 8. motiveert een afwijzing duidelijk en geeft aanbevelingen mee ter verbetering.
Resultaat	De kandidaat heeft een objectieve en onderbouwde beoordeling van zijn examenwaardigheid gekregen. Alleen om zeer zwaarwegende redenen kan de kandidaat als niet examenwaardig worden beoordeeld. De redenen zijn van dien aard dat vooraf met grote mate van zekerheid te voorspellen is dat de kandidaat bij het examen niet zal slagen.

2. Competentie	Beroepswaardigheid beoordelen
Omschrijving	De examiner is in staat om op adequate wijze tijdens het mondeling examen te beoordelen of de kandidaat daadwerkelijk voldoet aan het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar.
Succescriteria	
proces	<ol style="list-style-type: none"> 1. bereidt het examen goed voor, formuleert geschikte onderwerpen en vragen die hij in het examen wil bespreken. De examinatoren spreken de breedte en de diepgang van het examen voorafgaand aan het examen goed af; 2. stemt af met de collega-examiner over de insteek van het examen; 3. stelt de kandidaat op het gemak, legt rustig het doel en de procedure van het examen uit; 4. luistert aandachtig naar de presentaties van trainees en betreft de inhoud van de presentaties in de examengesprekken; 5. zorgt ervoor dat het gesprek vloeiend verloopt, voldoende diepgang en spreiding krijgt zodat dat er voldoende(relevante) onderwerpen aan bod komen; 6. gebruikt de juiste gespreks- en vraagtechnieken en luistert goed; 7. stelt verdiepende vragen en vraagt kritisch door; 8. achterhaalt of de kandidaat visie heeft, stelt vragen over actuele vaktechnische en maatschappelijke ontwikkelingen die betrekking hebben op het portfolio; 9. achterhaalt of de kandidaat de geldende wet- en regelgeving correct heeft toegepast en weet waarom hij die heeft gebruikt; 10. beoordeelt kritisch de wijze waarop de kandidaat conclusies presenteert, bediscussieert en verdedigt;

	<p>11. daagt de kandidaat uit tot weerwoord en discussie, gaat na of de kandidaat zich 'staande kan houden' en of de kandidaat de rug recht kan houden;</p> <p>12. komt in samenspraak met de collega-examinator tot een afgewogen oordeel, waarbij vastgesteld wordt of de kandidaat in de beroepspraktijk wel of niet functioneert op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar;</p> <p>13. informeert de kandidaat mondeling over de uitslag;</p> <p>14. vult het protocol correct in, geeft bij een onvoldoende een uitgebreide en duidelijke toelichting.</p>
Resultaat	De kandidaat is objectief en eerlijk bevraagd en beoordeeld. Het resultaat van het examen van de kandidaat is aan de hand van de taxonomie van Bloom onderbouwd. Hierdoor is het voor de kandidaat transparant waar het examencijfer op gebaseerd is.

3. Competentie	Reflecteren en professionaliseren
Omschrijving	De examinator is in staat om op adequate wijze te reflecteren op zijn eigen rol en functioneren en werkt aan de verdere ontwikkeling van zijn professionaliteit.
Succescriteria	
proces	<ol style="list-style-type: none"> 1. volgt actuele vakinhoudelijke ontwikkelingen en de ontwikkelingen in de relevante wet- en regelgeving; 2. herkent en erkent eigen kwaliteiten en mogelijkheden en houdt deze op peil; 3. neemt deel aan vaktechnisch overleg; 4. informeert zich actief over de praktijkopleiding en examinering, leest alle relevante beschikbare documentatie; 5. toont een professioneel-kritische instelling ten aanzien van zijn eigen functioneren en probeert zijn werkwijze voortdurend te verbeteren.
Resultaat	De professionaliteit van de examinator wordt bevorderd en is geborgd door het toezicht vanuit de Raad en de CEA.